

DOLENJSKI GOZDAR

glasilo delavcev
gozdnega gospodarstva
novo mesto

LETNIK XXII.

FEBRUAR 1985

ŠTEVIKA 2

Glavne značilnosti poslovanja v letu 1984

Slab pričetek

Za minulo leto je značilen zastoj v proizvodnji v začetku leta. Zaradi obilice snega in slabega vremena januarja in februarja nismo veliko delali. V tem času je bilo kar 25 deževnih dni. To število smo potem zmanjšali na ravni GG tako, da smo proizvodnim delavcem po sprejetem pravilniku od tega pisali 5 dni rednega dopusta. Izkoristili pa so tudi stari dopust. Zaradi pritiska lesne industrije (Novolesa), ki je bila zaradi prekinjenega dovoza v tem času že skoraj brez lesa, smo v marcu silili delavce delati v skoraj nemogočih razmerah, pa čeprav smo jih preselili v nižja, za ta čas najprimernejša sečišča. To je od njih zahtevalo največje napore, učinki pa so razumljivo vseeno bili manjši.

Zaradi za delo zelo ugodne jeseni smo ves zaostanek že pred koncem leta popolnoma nadomestili. Še več. Izpolnili smo lahko tudi svojo obveznost glede redčenja na sosednjem toku.

DOLENJSKI GOZDAR

Učinkovitost delavcev v neposredni proizvodnji

Vse to je bilo možno le zaradi izredne učinkovitosti naših sekačev in traktoristi pri spravilu. V povprečju so sekači presegali normative za 27% in traktorji za 32%. Pri sekačih je nekaj izenačenih, tako da je težko reči, kdo je najboljši. Pri traktoristih pa spet izstopata Martin Furlan glede količine izvlečenega lesa (5577 m³, 1127 strojnih ur), po nizkih stroških pa Franjo Filipovič (251,00 din/m³). Za uspešno se je pokazala odločitev, da se na Timberjacku traktorist in pomočnik izmenjavata. Povečalo se je število strojnih ur, zlasti na račun manjših zastojev zaradi popravil.

Majhna zaloga izdelanih sortimentov

Spravilne in vozne razmere so bile zelo primerne prav do zadnjega dne v letu. Posledica tega je bila prekoračena oddaja lesa našim glavnim kupcem. Po načrtu bi morali raznim porabnikom oddati 35.191 m³ v vrednosti 169.992.000 din, oddali pa smo 38.413 m³ v vrednosti 207.912.748 din. Ker smo plan sečnje prekoračili le za 800 m³ ali 2%, je očitno, da je šla večja oddaja na račun prehodnih zalog. Res je inventura ob koncu leta pokazala, da že nekaj let nazaj ni bilo ob času merjenja tako malo lesa v

gozdu in ob kamionski cesti (1.753 m³ tehničnega lesa in 399 m³ drv). Majhne zaloge pa so seveda slab začetek za gospodarjenje v letu 1985.

Poudarek tudi gojenju

Gozdno-gojitvenih del smo opravili za 20.618.765 din, kar predstavlja v primerjavi z načrtom presežek 23 odstotkov. S tem močno odstopamo od povprečja našega GG, ki znaša 4 odstotke. Velik uspeh smo dosegli pri osnovnem pogozdovanju saj smo pogozdili 32,5 ha. Že tako precej povečan načrt v primerjavi z leti nazaj smo presegli za 35%. Več smo tudi redčili (49 ha, 115% načrta).

Manj delovnih invalidov, manj bolniške

Vseh izgubljenih ur zaradi bolniških izostankov je bilo 24.280. V primerjavi z lanskim letom, ko smo izgubili 25.336 ur, je to izboljšanje (indeks 96). Že dolgo ugotavljamo, da so največ bolniške imeli vsa leta nazaj delovni invalidi III. kategorije, ki jih je bilo 24. V tem letu se je upokojilo kar 15 oseb, od tega 11 invalidov. Namesto teh, ki so zapustili tozd, smo vzeli le 5 novih moči. Tako se je zgodilo, da smo ob koncu leta pristali pri številki 92 zaposlenih, kar je daleč najmanj v zadnjih letih.

Utemeljeno pričakujemo, da se bo pomladitev naših vrst poznala že letos, zlasti pri povečanju števila delovnih dni.

Vodja tozda
Slavko Klančičar, dipl. inž.

Kmetje, lastniki gozdov!

Izobraževalni center Gozdnega gospodarstva pripravlja v letu 1985 (v zimskem času) 2-dnevni seminar z naslednjo vsebino: osnovno znanje o motorni žagi, vzdrževanje in brušenje motorne žage, praktični prikaz sečnje, krojenje sortimentov, varno delo v gozdu, vzdrževanje in upravljanje traktorja, demonstracija spravila lesa.

Seminar je namenjen predvsem večjim kooperantom oziroma kmetom, ki so že ali pa bodo preko toka prejeli motorno žago.

Vse, ki se zanimajo za delo v gozdu, pozivamo, da prijavijo svojo udeležbo toku ali revirnemu gozdarju.

Za kažipote do zanimivosti so v Podturnu dobro poskrbeli.

Predlog smernic za načrt 1985

Hkrati z obravnavanjem in potrjevanjem zaključnih računov posameznih temeljnih organizacij bomo sprejemali tudi letne načrte poslovanja za 1985 leto. Še prej pa moramo razpravljati in sklepati o prvem planskem dokumentu ali o »Smernicah za plan 1985«, ki so podlaga za izdelavo že omenjenih načrtov poslovanja, kjer opredeljujemo cilje gospodarjenja bolj podrobno. S smernicami določamo cilje in poslovno politiko celotne delovne organizacije, v katero so se združile vse temeljne organizacije, da bi povečale skupno uspešnost poslovanja.

Da bi dosegli načrtovani dohodek, primerne osebne dohodke in potrebno akumulacijo, moramo v smernicah določiti naslednje:

plan proizvodnje lesa in gozdnogojitvenih del,

število zaposlenih,

materiale stroške,

investicije,

enake pogoje poslovanja temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije in

kalkulativne osebne dohodke

V zvezi s prvo in drugo točko je potrebno poudariti, da moramo v celoti uresničiti obseg proizvodnje, ki je prikazan v sestavljenih tabelah, ne samo v družbenih, ampak tudi v zasebnih gozdovih, kar

je možno z boljšo organizacijo dela in premeščanjem delavcev iz tozdov v toke. Število delavcev se na ravni delovne organizacije ne sme povečati, če hočemo doseči rast produktivnosti in tako zeleno rast dohodka. Za načrtovani obseg gozdnogojitvenih del so predvidena tudi sredstva za vlaganja v gozdove.

Naslednji kazalnik uspešnosti poslovanja, ki vpliva na tisti del čistega dohodka, katerega lahko namenimo za osebne dohodke, je ekonomičnost poslovanja. Opredeljen je kot razmerje med celotnim prihodkom in stroški, zato moramo v primeru povečanja stroškov (zaradi inflacije) sorazmerno povečati tudi celotni prihodek. Z uvažanjem standardizacije stroškov in dopolnjevanjem sistema nagrajevanja bomo pričeli znatneje zniževati stroške.

Brez investicij ponavadi ni možno uspešnejše gospodariti. Se pa lahko zgodi, da s povečanjem poslovnih sredstev ustvarimo enak ali celo manjši dohodek. Takrat govorimo o slabši donosnosti, ki vpliva na višino osebnih dohodkov iz minulega dela. O načrtu investicij za 1985 leto je že razpravljal strokovni svet, zato morajo člani delavskih svetov razpravljati tudi o pripombah, ki so podane v zapisniku strokovnega sveta.

Zaradi položajne rente kakor tudi zaradi upoštevanja osnovnega načela gospodarjenja z gozdovi (trajnost donosov in enakomerni razvoj celotnega območja) bomo bolj poudarili načrt ustvarjanja dohodka in razdelitvi dohodka na ravni delovne organizacije kot tozdihi in tokih. Zato bomo v odnosu na panožni sporazum presojali uspehe poslovanja na podlagi načrtovanih uspehov poslovanja, izraženih z enotnimi temeljnimi kazalniki, le na ravni delovne organizacije.

Predvideni pogoji gospodarjenja, uradno predvideva 54-odstotna inflacija in v grobem določeni cilji poslovanja vseh temeljnih organizacij narokujejo načrtovanje dohodka, ki ga je možno povečati v

1985. letu v primerjavi s 1984. letom najmanj za 50 odstotkov. Pri takšni nominalni rasti dohodka moramo že v začetku leta povečati kalkulatívne osebne dohodke ali vrednost točke. Če upoštevamo rast osebnih dohodkov v 1984 letu (indeks 167), povprečni neto osebni dohodek delavca v primerjavi s panogo gozdarstva (je nadpovprečen), sedanjo vrednost točke v primerjavi s povprečno vrednostjo točke celega 1984. leta, delitev ostanka čistega dohodka še med letom in na koncu leta ter ne nazadnje realni padec standarda, lahko povečamo vrednost točke v januarju za 30 odstotkov, kar bo veljalo do periodičnega obračuna, ko se bodo morda pokazali drugačni rezultati uspešnosti poslovanja.

40 let gozdnega gospodarstva Novo mesto

Letos bo minilo 40 let, odkar je 12. oktobra 1945 ministrstvo za gozdarstvo NVS (narodne vlade Slovenije) izdalo odlok o osnovanju uprav državnih gozdov in o organizaciji gozdarske službe v Sloveniji. V prvem odstavku odloka so bile našete vse uprave državnih gozdov v Sloveniji, med njimi tudi uprava s sedežem v Novem mestu.

Nova uprava državnih gozdov je združevala že maja 1945 osnovane gozdove uprave v Straži, Soteski, Novem mestu

in Črnomlju. Korenine organiziranega gozdarstva v svobodni domovini pa sežejo še bolj nazaj.

Datum 23. september 1943 nosi dekret začasne državne uprave razlaščenih gozdov, ki je že delovala po navodilih osvobodilne fronte, s katerim je bila ustanovljena prva gozdarska organizacija še v okupirani Sloveniji, to je Gozdna uprava Rog. Prvi vršilec šefa uprave je postal Franc Fric. Pod upravo Rog so spadali že pred vojno razlaščeni gozdovi revirjev Rog, Podstenice in Travniki, bivši kočevski tako imenovani emonski gozdovi in do vojne še nerazlaščeni Auerspergovi gozdovi v Soteski.

Po osvoboditvi so se naslovi, velikost in gospodarski značaj organizacij za gospodarjenje z gozdovi pogosto menjali.

Že maja 1945 je načelnik gozdarskega oddelka SNOS, inženir Franjo Sevnik, zadalil gozdnega nadzornika Danijela Adamiča, da organizira in vodi gozdno upravo v Straži za gozdove bivše gozdne uprave v Straži ter gozdove v Rogu, bivše gozdne uprave v Kočevju (kasneje gozdna uprava Poljane).

Gozdna uprava v Soteski, ki jo je vodil Jože Zupančič, je poleg gozdov v revirjih Sv. Peter in Soteska ter osamljenih gozdnih parcel združevala tudi parno žago v Soteski.

V Novem mestu je gozdno upravo vodil upokojeni polkovnik Miroslav Pekarek, pod njo pa so spadali gozdovi Go-

PLAN DELOVNEGA ČASA ZA LETO 1985

	MESECI												Skupaj
	Januar	Februar	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avgust	Sept.	Oktob.	Novem.	Decem.	
1. Štev. koledar. dni	31	28	31	30	31	30	31	31	30	31	30	31	365
2. Štev. ned. in so.	4,3	4,3	5,3	4,3	4,3	5,3	4,3	4,4	5,3	4,3	4,4	5,3	52,38
3. Štev. republ. in držav. praznik.	2				2		2				2		8
4. Štev. delov. dni	22	21	22	23	22	22	22	23	22	24	20	23	266
5. Štev. delov. ur	176	168	176	184	176	176	176	184	176	192	160	184	2128
6. Štev. ur prazni.	16				16		16				16		64
7. Skupaj ur v mesecu	192	168	176	184	192	176	192	184	176	192	176	184	2192
8. Štev. dni za obračun OD	23	22	22	24	22	23	23	22	24	23	22	24	274
9. Štev. ur za obrač.	OD	184	176	176	192	176	184	184	176	192	184	176	1922

1. Plan delovnega časa je sestavljen na podlagi delovnega koledarja za leto 1985.

2. Delovne ure posameznega meseca niso enake z obračunskimi urami, ker zaključimo obračun 25. v mesecu.

3. Tretjo soboto v aprilu bomo delali za solidarnostni prispevek za odpravljanje posledic naravnih nesreč (ta dan ni upoštevan v urah za obračun OD).

4. OD se obračunava po urah, navedenih v vrstici 9. Izjema so dela, kjer je vpliv slabega vremena.

5. Mesec december zaključimo s 25. decembrom.

6. Zaradi izravnovanja mesečnega števila ur bo delovna sobota 16. marca za 31. december in 14. december za 30. december.

Novo mesto, dne 28. januarja 1985.

rjancev, Radohe, Hmeljnika in zaplenjeni veleposestniški gozdovi.

Za Belo Krajino je bila osnovana gozdna uprava Črnomelj, ki jo je vodil Maks Pavlin.

V novembru 1945 je Državna gozdna uprava za novomeški bazen v Straži, kakor se je preimenovala Državna gozdna uprava Novo mesto, štela 14.897 hektarov družbenih gozdov, njen prvi upravitelj pa je bil inženir Jože Šlander, kasneje univerzitetni profesor na Gozdarski fakulteti v Ljubljani.

Preimenovanja in reorganizacije so se hitro vrstile, sedanje ime Gozdno gospodarstvo Novo mesto pa je podjetje dobilo 7. februarja 1984, ko je bilo ustanovljeno z odločbo vlade SRS. Toda delovanje in predmet poslovanja sta ostala v bistvu enaka kot leta 1945, zaradi česar bomo letos upravičeno praznovali štiridesetletnico naše delovne organizacije.

Najboljša priložnost za to proslavo bo vsakoletno srečanje delavcev Gozdnega gospodarstva Novo mesto, združeno s proizvodnim in športnim tekmovanjem ob koncu maja ali v začetku junija.

V hudem januarskem mrazu je bilo potrebno v cvetličnjaku pridno kuriti, pripravljati drva iz globokega snega, kar ni nič kaj prijetno delo.

Program izobraževanja v letu 1985

Danes se množice zaposlenih kadrov soočajo s permanentnim izobraževanjem. Sodoben tehnični, organizacijski in družbenoekonomski razvoj neprestano vpliva na spremembo strukture zahtevanega znanja v delovnih procesih. S tem pa narekuje kadrovske politike tudi načrtno usmerjanje izobraževanja

in pripravo novih kadrov ter razvijanje znanja pri že zaposlenih delavcih. Vprašanja, ki jih preventivno lahko rešuje le delovna organizacija sama, so: kako dati novim kadrom potreben obseg novega znanja, kako ažurirati znanje že formiranih delovnih ljudi, kako spremeniti navade in mišljenja ljudi, kako zaposlene pripraviti za razvoj in za sprejemanje novega in ne nazadnje, kako vse to doseči dovolj hitro, tako kot terjajo spremembe v razvoju.

Temelječ na teh spoznanjih, je pripravljen program izobraževanja za tekoče leto. Program vsebuje naslednje sklope: štipendiranje, pripravištvu, proizvodno delo, usposabljanje za delo novo sprejetih delavcev v delovno razmerje in dopolnilno izobraževanje že zaposlenih delavcev.

Gozdno gospodarstvo trenutno štipendira 60 dijakov in študentov, in sicer: 43 na usmerjeni gozdarski šoli v Postojni, 7 na biotehnični fakulteti, 5 na srednji ekonomski šoli, 1 na kovinarski šoli, 1 na gostinski šoli, 2 na vrtnarski šoli in 1 na fakulteti za agronomijo.

Za šolsko leto 1985/86 bo razpisanih 20 štipendij: 17 štipendij za smer A — gozdar, 1 štipendija za poklic gozdarskega inženirja in 2 štipendiji za poklic diplomiranega gozdarskega inženirja.

V letu 1984, nadaljujejo pa jo delno tudi v letu 1985, je pripravniško prakso opravljalo 5 gozdarjev (strokovni izpit bodo opravljali ob koncu feb-

ruarja). Prakso so opravljali tudi trije gozdarski tehniki in dipl. inž. gozdarstva. Vsi štirje so trenutno v JLA. Dve delavki, ki sta končali srednjo ekonomsko šolo, bosta opravili strokovni izpit v februarju.

Enemu gozdarskemu tehniku bomo odobrili vpis v višješolski študij gozdarstva (izobraževanje ob delu).

V letu 1984 je strokovni izpit opravilo 34 pripravnikov: 2 dipl. inž. gozdarstva, 2 gozdarska tehnika, 2 ekonomska tehnika, 7 gozdarjev in 21 gozdnih delavcev — sekačev.

Pričakujemo, da bomo v tekočem letu pod pogojem, da uspešno končajo šolanje, pridobili 15 novih sodelavcev, sedanjih štipendistov. V izobraževalnem centru DO bomo usposobili za delo gozdnega delavca 27 novo sprejetih delavcev, kolikor jih planirajo zaposliti temeljne organizacije.

V okviru DO se, od uveljavitve usmerjenega izobraževanja odvija proizvodno delo, ki se ga udeležujejo naši štipendisti — učenci GŠC Postojna. V času od 25. marca do 14. junija 1985 se bo te oblike izobraževanja udeležilo 43 učencev.

Tako kot usposabljanje novo sprejetih delavcev je pomembno dopolnilno izobraževanje zaposlenih. Predvidevamo izvedbo šestih seminarjev z naslednjo tematiko:

- pridobivanje in delitev sredstev za OD,
- gradnja in vzdrževanje gozdnih cest in vlakov,
- načrtovanje v gozdarstvu,
- seminar za gozdne delavce gojitelje (ozki profil),
- seminar za kmete lastnike gozdov,
- usposabljanje članov samoupravnih organov.

Nekateri seminarji bodo potekali v izobraževalnih institucijah izven DO.

Pripominjamo, da sta prva dva seminarja že izvedena. Udeležba na prvem je bila zelo slaba (udeležilo se ga je le 40% tistih, ki bi se ga moralo udeležiti), na drugem pa skoraj 100%. Opozorili bi radi, da je izobraževanje ne le pravica, temveč — po veljavni samoupravni zakonodaji — tudi dolžnost vseh zaposlenih.

Predstavljeni program izobraževanja mora verificirati še odbor za izobraževanje.

Lado Javornik

PROIZVODNJA IN ODKUP DO KONCA JANUARJA 1985

MRAZ ONEMOGOČA VEČJO PROIZVODNJO kljub hladnemu mrazu 9.300 kubikov lesa

			Iglavci	Tehn. list.	Goli	Pros. les	Skupej
TOZD NOVO MESTO	načrtovano	m3	3.720	7.023	5.359	4.311	20.413
	doseženo	m3	290	610	703	447	2.050
	%		8	9	13	10	10
TOZD STRAŽA	načrtovano	m3	9.403	9.236	4.038	4.284	26.961
	doseženo	m3	152	74	322	204	5
	%		2	8	8	5	5
TOZD PODTURN	načrtovano	m3	20.485	4.367	5.477	4.234	34.563
	doseženo	m3	643	193	45	51	932
	%		3	4	1	1	3
TOZD ČRMOŠNJICE	načrtovano	m3	9.622	9.812	4.628	2.868	26.930
	doseženo	m3	457	267	166	35	925
	%		5	3	4	1	3
TOZD ČRNOVELJ	načrtovano	m3	3.837	4.943	7.873	5.422	22.075
	doseženo	m3	-	150	350	15	515
	%		-	3	4	0	2
TOK TREBNJE- družbeni	načrtovano	m3	321	425	812	599	2.157
	doseženo	m3	56	-	-	-	56
	%		17	-	-	-	3
SKUPAJ DRUŽBENI GOZDOVI	načrtovano	m3	47.388	35.806	28.187	21.718	133.099
	doseženo	m3	1.593	1.964	1.586	752	5.900
	%		3	5	6	3	4
TOK NOVO MESTO	načrtovano	m3	7.000	12.360	4.880	10.340	34.580
	doseženo	m3	166	1.328	394	817	2.705
	%		2	11	8	8	8
TOK ČRNOVELJ	načrtovano	m3	1.040	14.910	4.760	2.590	23.300
	doseženo	m3	37	493	128	10	668
	%		4	3	3	0	3
TOK TREBNJE	načrtovano	m3	1.950	3.850	1.500	3.100	10.400
	doseženo	m3	-	25	-	41	66
	%		-	1	-	1	1
SKUPAJ ZASEBNI GOZDOVI	načrtovano	m3	9.990	31.120	11.140	16.030	68.280
	doseženo	m3	203	1.846	522	868	3.439
	%		2	6	5	5	5
SKUPAJ GG	načrtovano	m3	57.378	66.926	39.327	37.748	201.379
	doseženo	m3	1.801	3.610	2.108	1.620	9.339
	%		3	6	5	4	5

Planska služba

Težave z izpolnitvijo načrta gozdnogojitvenih del pri TOK Trebnje

Kot vsaka temeljna organizacija ima tudi naša predpisani letni obseg gozdnogojitvenih del, ki je v skladu s predpisanimi deli v območnem gozdnogospodarskem načrtu.

Letos teče na našem toku že drugo leto novega ureditvenega obdobja za enoti Trebnje I in II. Trebnje II. V novem obdobju je predpisan tudi večji obseg gozdnogojitvenih del. Obseg del se je povečal za 40 odstotkov, od tega največ v nemi. To povečanje je popolnoma v skladu s sodobnimi načeli, kajti brez nege se ne da vzgojiti dobrega gozda.

Predvideno povečanje obsega del pa zahteva dodatno število ljudi, ki bi delali v gozdu. Ker naša TO v glavnem gospodari z gozdovi, ki so v zasebni lasti, pomeni, da moramo za delo v gozdu najprej pridobiti lastnike same. Večina kmetij na našem območju pridobi več kot 90 odstotkov skupnega dohodka od kmetijstva, zato kmetje dajo prednost opravljanju na polju, šele preostali čas porabijo za delo v gozdu, tega pa običajno primanjkuje. Glede na vse to nam ostane druga rešitev, da čimveč del opravimo s svojimi delavci. To pa pomeni, da moramo dodatno zaposliti določeno število delavcev. Po preučitvi (Ferlin — strokovna naloga 1984) smo ugotovili, da bi morali samo za uresničevanje načrtovanih gozdnogojitvenih del zaposliti 11 delavcev, če bi vsaj 25 odstotkov gozdnogojitvenih del opravili lastniki sami. Naša tok pa ima zaposlenih vsega skupaj 12 sekačev in gojiteljev. Če pogledamo opravljena gozdnogojitvena dela zadnjih dveh let, vidimo, da smo v zelo neugodnem položaju. Zaostajamo za načrtom, hkrati pa se vedno bolj zmanjšuje zanimanje lastnikov gozdov za delo v svojem gozdu. Tako so v letu 1983 lastniki gozdov na tok Trebnje naredili 1540 N-ur ali 21 odstotkov od skupno norma ur, v letu 1984 pa le 960 N-ur ali 9,2 odstotka. To je delno tudi posledica slabih vremenskih razmer, ki so vladale v tem letu, kljub temu pa lahko vseeno zaključimo, da pripravljenost za delo v svojem gozdu upada.

Podobno upadanje pripravljenosti za delo v svojem gozdu opazimo tudi pri pridobivanju lesa, čeprav je naša tok skušala pridobiti čimveč lastnikov gozdov za delo v

svojem gozdu na zborih, na skupščini ter prek revirnih gozdarjev s posredovanjem cenika za opravljanje gozdnogojitvenih del v lastnem gozdu. Iz cenika je razvidno, da lahko kmet — lastnik gozda dobi plačano bruto vrednost opravljenih del v svojem gozdu, kar

je za 40 odstotkov več, kot dobi najeti delavec.

Z dosedanjim številom delavcev zaostajanja pri gozdnogojitvenih delih ne bomo uspeli nadoknaditi. Tako nam ne preostane drugega, kot da se v bodoče naslonimo na lastne sile. Predpisane količine so po

desetletnem načrtu obvezne, odstopanja od teh si ne moremo privoščiti, ker to od nas zahteva družba, posebno pa še gozd. Gozda ne smemo samo izkoriščati, potrebno mu je tudi vračati, to pa v največji meri naredimo z nego gozda. In na nas gozdarjih, zaposlenih pri tok, je, da količinsko in po kakovosti izpolnjujemo, kar se od nas zahteva in pričakuje.

Andrej Kastelic, dipl. inž.

Nesreče nas opozarjajo

Vseh nezgod s poškodbami v zvezi z delom je bilo za 9 ali 8,7% manj kakor v letu 1973 (104:95), pogostnost poškodb na povprečno število zaposlenih pa se je znižala za 1,12% (od 13,03% na 11,91%). Opisano znižanje gre skoraj izključno na račun izrednega znižanja poškodb na poti na delo ali z dela, saj smo zabeležili samo en primer, v letu 1983 pa jih je bilo kar devet. Poškodbe na delu so ostale, žal, skoraj na isti ravni, oziroma je bila samo ena manj kakor v letu 1983 (95:94).

Resnost poškodb v zvezi z delom se je ponovno povečala v primerjavi s prejšnjim letom, in sicer od 25,1 dan v letu 1983 na 27,5 dni v letu 1984. Žal je opaženo visoko naraščanje resnosti poškodb že od 1981 leta dalje, in sicer: 18,0 dni, 20,3 dni, 25,1 dan in 27,5 dni.

Tudi v preteklem letu smo smrtjo Jožeta Gregorčiča iz tozda Gozdarstvo Novo mesto. Zaradi posledic nezgode s

težko telesno poškodbo, ki se je na istem tozdu pripetila v letu 1981, pa je umrl gozdar Marjan Staniša. Če k temu dodamo še smrtni primer sekača Antona Agniča iz tozda Črnomelj, ki se je pripetil med sečnjo izven dela, vidimo, da je bilo preteklo leto za našo delovno organizacijo še posebno tragično. Zato je tudi prav, da se tokrat ob nezgodah s poškodbami zadržimo dalj časa, da bi vendarle že uvideli potrebo po znatno bolj resnem preventivnem ukrepanju pri vsakdanjem delu.

Od leta 1962 (22 let) smo imeli pri naši delovni organizaciji, poleg številnih težjih telesnih poškodb delavcev, osem smrtnih primerov v zvezi z delom, med njimi je eden zaradi posledic težke telesne poškodbe umrl po treh letih.

Do vseh osmih primerov nezgod s poškodbami, ki so se končale s smrtjo delavca, je prišlo med sečnjo listavcev, kar pa velja tudi za dva smrtna primera naših delavcev izven dela (Zupančič iz Podturna in Agnič iz Gradca).

PREMAJHNA VARNOSTNA RAZDALJA

Raziskava teh nezgod je pokazala, da tiče neposredni vzroki zanje, razen v enem primeru (Ladislav Šuštar), v grobi kršitvi temeljnih varnostnih norm. Kar v petih primerih je bilo ugotovljeno premajhna varnostna razdalja med sodelavci pri podiranju drevja, obenem pa se delavec, ki je drevo podiral, ni prepričal, kje je sodelavec, na katerega je nato padlo drevo, oziroma ni predhodno poskrbel, da bi se ta umaknil v varno smer in dovolj daleč (primeri: Petar Bjelajac, Lovro Bubnjič, Branko Pezdirc, Anton Agnič in Jože Gregorčič). Zaradi enakega razloga smo imeli tudi 2 primera težje telesne poškodbe (Cveto Bukovec,

Ivan Horvat pri kleščenju podrtje jelke.

Niko Aščič). V dveh primerih je bil vzrok podiranje obvislega drevesa s pomočjo padca drugega drevesa nanj (Ivanež in Lovro Bubnjič, pri slednjem gre za dodatni, tretji razlog); en tak primer pa je terjal težko telesno poškodbo, ki se je končala z invalidsko upokojitvijo delavca (Maks Marc). V enem primeru je bil razlog podiranja dveh dreves hkrati kot eno drevo, kar ni dovoljeno, pri čemer pa so bile storjene tudi napake pri podiranju z motorno žago, stojišče poškodovanega in umrlega delavca pa je bilo v nevarni bližini drevesa (Pavlin). Umik natančno v nasprotno smer od smeri podiranja je veljal življenje Zupančiča iz Podturna, zaradi enakega razloga pa smo imeli tudi številne nezgode s težjimi poškodbami sekačev (npr. Domuz, Djukič...). Skoraj povsem prežagana ščetina drevesa pa je povzročila spremembo smeri padca drevesa, kar je bilo usodno za Marjana Stanišo.

Med nezgodami, ki so povzročile težje, lažje ali neznantne poškodbe delavcev ter tudi med nezgodami, ki so se srečno končale brez telesnih poškodb, naletimo na enake vzroke kakor pri smrtnih primerih, poleg tega pa še na značilne druge, kot npr.: podiranje drevesa, na katerem je obviselo drugo drevo, razžaganje spodnjega dela obvislega drevesa na en do štiri metre dolge kose, podiranje nagnjenega drevesa v smer nagiba brez uporabe vbodnega reza ali tehnik »varnostnega trikotnika«, prežaganje debela ob strminah od spodnje strani, nevarno rokovanje z motorno žago med izdelavo gozdnih sortimentov (nepravilna, nevarna tehnika dela), premajhna varnostna razdalja v smeri umika med podi-

ranjem drevesa, neuporaba zaščitne čelade s podbradnim jermenom, spremljanje tovora med spravilom ob strani tovara itd.

Opisana dejstva le pritrjujejo že dolgo znani in znanstveno dognani resnici, da predstavljajo možnost za nezgode s težjimi telesnimi poškodbami in tudi za tiste primere, ki se končajo s smrtjo delavca, prav vsi vzroki nezgod, tako tisti, ki so se končali samo z lažjo ali neznatno telesno poškodbo, kot tisto, ki so se srečno končali brez telesnih poškodb ljudi. Iz tega pa sledi, da napako in nevarno obnašanje ljudi na delu nujno in prej ko slej ter v neznatnem trenutku privede do nezgode, ki se lahko tragično konča, s smrtjo delavca. Resnost nezgode je pri tem bolj ali manj naključna. Ista napaka med delom, ki se dovolj dolgo ponavlja ali traja, namreč lahko dokaj pogosto povzroči samo nezgodo brez telesne poškodbe delavca, manj pogosto le neznatno ali lažjo poškodbo, še bolj poredko težjo telesno poškodbo in najbolj poredko smrt delavca. Vse to pa se lahko pripeti v neznatem trenutku, nekemu že ob prvem napačnem ravnanju, nekemu pa šele po številnih ponovitvah iste napake med delom. Prav dejstvo, da lahko mnoga napačna ravnanja med delom ostanejo dalj časa »nekaznovana« s telesno poškodbo, ljudi zavaja v zmotno mišljenje, da se jim ne more nič zgoditi in še naprej, z napačnim delom po svoje, izzivajo usodo. Ali se vsega tega dovolj zavedamo? Prav gotovo ne, saj o tem pričajo številne ponavljajoče se nezgode s poškodbami delavcev zaradi vzrokov, ki so v pretežni večini subjektivne narave, torej zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov in varne tehnike dela, ki se pogosto kaže v grobem in malomarnem kršenju mnogih temeljnih varnostnih norm.

Vse to pa se dogaja kljub dobi varnostni zakonodaji in kljub vsem izobraževalnim in varstvenovzgojnim prizadevanjem družbe oz. delovne organizacije, da bi izboljšali varnost delavcev pri delu in znižali pogostost telesnih poškodb.

Dobro vemo, da je ljudi veliko lažje poučiti o nevarnostih, ki jim pretijo med delom in jih seznaniti z varnim načinom dela, kakor pa doseči, da bodo pridobljeno znanje v praksi tudi zavestno in dosledno uveljavljali. Pri tem gre za vprašanje varnostne vzgojenosti človeka, ki si jo je mogoče pridobiti le z dolgotrajnim procesom

varnostne vzgoje med delom v proizvodnji in je nobena poklicna šola, kaj šele krajši tečaj, človeku ne morejo vsiliti v zavest. Zato je to nujna in redna naloga vodij del, ki imajo z delavci najbolj pogoste stike.

Ob zadnjem smrtnem primeru Jožeta Gregorčiča nam je republiški inšpektor dela naložil, da ponovno poučimo vse gozdne delavce — sekače o varnem podiranju dreves, zagotovimo strog nadzor nad izvajanjem varstva pri delu ter proti kršiteljem izvajamo sankcije. Na seji strokovnega sveta 25. septembra 1984 smo o smrtnem primeru in sploh o nezgodah pri delu posebej razpravljali in sprejeli sklepe o nujni poostritvi varnostne discipline s strani delovodij in vodstvenih kadrov tozgov in DO, o takojšnji uveljavitvi zahtev republiškega inšpektorja dela, o sestavi opomnika

Pobuda sindikata

— Preprečevanje poklicnih obolenj in nesreč pri delu

— Oddih za delavce na zahtevnejših delovnih mestih

Na seji konference OO ZS gozdnega gospodarstva Novo mesto 4. februarja je bilo predlagano, naj bi delavcem, zaposlenim na posebno težkih in za zdravje nevarnejših delovnih mestih, omogočili oddih v zdraviliščih na stroške delovne organizacije.

Nova zakonodaja pokojninskega in invalidskega zavarovanja namreč določa, da moramo v okviru delovne organizacije urediti take razmere dela in življenja, ki bodo preprečevale poklicne bolezni in nesreče pri delu.

Kateri delavci bi imeli pravico do oddiha v zdraviliščih?

Vsi tisti, najmanj deset let zaposleni na delovnih mestih, kjer je povečana nevarnost poškodb ali zdravstvenih okvar in jih bo priporočil dispanzer za medicino dela, prometa in športa ter drugih specialistov.

V pravilniku o delovnih razmerjih so navedena dela s povečano nevarnostjo poškodb ali zdravstvenih okvar. Upoštevanji so sekači, nakladalci, delavci pri spravilu, minerci, strojniki pri gozdni in gradbeni mehanizaciji, tisti, ki imajo opravka s sredstvi za zaščito rastlin, delavci v peskopopih, žagar in cirkularist na žagi, vozniki težkih vozil, postavljalci žičnic in vozniki konjske vprege. Prednost med temi imajo tisti, ki jih priporoči pristojni zdravnik.

najbolj pomembnih varnostnih norm pri sečnji, ki ga sestavi služba varstva pri delu, prejmejo pa vsi sekači in gozdarski tehnični kadri, o obvezni uporabi zaščitnih čelad za vse, ki se kakorkoli zadržujejo na sečiščih ali pri delih, kjer je njena uporaba obvezna, ter o zahtevi, da razpravljajo o navedenem tudi v okviru OO ZS in OO ZK pri temeljni organizaciji.

Opisani ukrepi in sklepi so bili uveljavljeni, seveda pa gre pri tem tudi za stalne naloge v bodoče.

Če bomo uspeli načrtovano poostreje varnostne discipline, povezano z varnostnovzgojnimi prizadevanji vodij del, v praksi dejansko uveljaviti, smo lahko prepričani, da bomo v bodoče preprečili marsikatero nezgodo pri delu, med njimi pa tudi takšne s tragičnimi posledicami.

Po pravilniku dobe naštetih delavci pravico do plačanega oddiha, če imajo za seboj najmanj 10 let delovne dobe na naštetih delovnih mestih. Izjemoma je upravičen na oddih delavec, ki ima najmanj delovne dobe, če po mnenju specialista za medicino dela tak oddih potrebuje zaradi slabega zdravstvenega stanja.

Delavci z delovno dobo 10 do 15 let so upravičeni do aktivnega oddiha vsake tri leta, z delovno dobo 15 do 20 let vsaki dve leti in z več kot 20 let vsako leto.

Oddih naj bi praviloma trajal deset dni s tem, da bi delavec izkoristil pet dni svojega rednega letnega dopusta in pet dni plačanega izrednega dopusta.

Komisija za medsebojna razmerja temeljne organizacije bo vsako leto, upoštevajoč vse določbe pravilnika in mnenje OOZS, določila delavce, ki se bodo udeležili oddiha v zdraviliščih in poskrbela, da bo iz sklada skupne porabe izločen denar v ta namen. Gozdno gospodarstvo bo z zdravilišči sklenilo ustrezno pogodbo o nudenju vseh uslug.

Včasih sekač, sedaj gojitelj: August Gril.

Inženir Peter Dular in Božo Miklič, revirni vodja v Rogu, z vodjem tozda inženirjem Slavkom Klančičarjem pri jeleniškem odcepu pod roškimi klanči.

Čimprej nadoknaditi zamujeno

Prvega februarja je bil lep sončen dan in delavci tozda Podturn so bili spet na svojem delovnem mestu. Januarja so namreč zaradi hudega mraza in snega delali le štiri do pet dni in proizvodnja je zaostala.

Posekali so vsega 930 kubičnih metrov lesa, kar je v primerjavi z letnim načrtom le tri odstotke. Če bi proizvodnja potekala enakomerno vse leto, kar pa v gozdarstvu, ki je odvisno od vremena, seveda

Novice iz Podturna

— Že od 10. decembra delajo pri nas v odd. 45 a, revir Rampoha, tečajniki — sekači našega izobraževalnega centra. Vseh udeležencev je 15, kar preveč za uspešno in varno delo. Zato sta pri praktičnem delu vodji izobraževanja Kruhu in inštruktorju Turku priskočila na pomoč še tovariša Kure in Špiletič. Zaradi prekinitve zavoljo slabega vremena se je praktični del tečaja zelo zavlekel. Med tečajniki so tudi trije člani našega tozda: Silvo Palčič, Marjan Gril in Edo Gorše.

— 18. januarja 1985 je bil izvršen tehnični pregled nove menze, ki je prizidana k že obstoječi stavbi. Komisijo, ki jo je vodil inž. Franc Hribernik, je sestavljalo še 6 inšpektorjev za razna področja in Branko Penca, predstavnik komiteja za urbanizem SOB Novo mesto.

Pri delu komisije so kot predstavniki izvajalcev sodelovali:

- 1) Alojz Zupančič — gradbeništvo Trebnje,
- 2) Anton Demšar, Energetika Ljubljana
- 3) Jože Pavlin, obrtna nabavna zadruga Hrast.

Zastopnik projektantske organizacije:

- 1) inž. Milan Zorko, Dol. projektivni biro.

Zastopnika investitorja:

- 1) inž. Tone Šepec, DSSS GG Novo mesto,
- 2) inž. Slavko Klančičar, TOZD Gozdarstvo Podturn.

Ko so zastopniki predložili pooblastila, je komisija pregledala tehnično dokumentacijo, izvršnega dela, napeljave, ateste, opremo, strokovne ocene, zaslišala zastopnike in ugotovila, da bo po odpravi nekaterih manjših pomanjkljivosti lahko izdano uporabno dovoljenje.

— V zadnjih letih je povprečni premer posekanega drevesa zelo padel. Zato so izjemno debeli hlodi velika redkost. V torek, 29. januarja, pa sta manipulant Kostja Fink in voznik Tone Fink naložila za Novolesu tovor bukove hlodovine izjemne debeline in kakovosti. Le 12 hlodov je merilo 22,05 m.

Najdebelejši 11-metrski hlod srednjega premera 59 cm je meril 3,01 m. Drugi najdebelejši pa je pri dolžini 9 m in s premerom 62 cm meril 2,72 m. Les je bil posekan na sečišču v odd. 57 nad starološko cesto. Najbrž so bili na Novolesu hlodovine zelo veseli. Nekaj dni kasneje je bil ob cesti pripravljen celo bukov hlod prostornine 4,90 m, ker pa se ga ni dalo naložiti z dvigalom, so ga prežagali na pol.

Vodja tozda Slavko Klančičar, dipl. inž.

skoraj nikoli ni, bi morali posekati in oddati na mesec 2900 kubikov. Torej kar velik zaostanek.

Zato je še kako potrebno, da ob ugodnem vremenu proizvodnja poteka čimbolj organizirano od panja do skladišča in žage, saj se gozdarji čutijo odgovorne tudi za zastoje v lesni industriji.

S sečnjo, spraviškom in prevozom so začeli takoj, ko je popustil najhujši mraz in ko se je z drevja osipal sneg. Tudi ceste na Pogorelec, Podstenice, proti Staremu logu, Rdeči luži, Červanova cesta in cesta na Rampoho so bile pravočasno splužene.

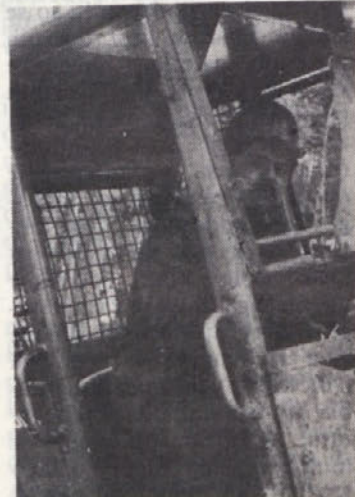
Največje letošnje sečišče v podturnskem tozdu je v oddelku 57 nad starološko cesto, prav na strmem pobočju pod najvišjimi predeli Roga. Tu bo posekanih prek 3000 kubičnih metrov lesa, pretežno bukovine, v sestoji, ki so si ga hodili ogledovat gozdarji, zaskrbljeni zaradi slabega pomlajevanja. Bukovina, stara nekaj sto let, s posameznimi jelkami, je že davno prestara in bi se mo-

rala umakniti mladju, ki se je pojavljalo preredko kljub izvedenim presvetlitvenim posekom. Koliko je bila za to kriva prestara bukovina in koliko divjad, ki je bilo tu veliko, je težko oceniti. Šele v zadnjih letih je mladja več, zato so se gozdarji v Podturnu odločili za končni posek. Prav zaradi ohranitve mladje so sečnjo načrtovali za zimo, v snegu. Toda v tem niso povsem uspeli. Ko je namreč odjuga pobrala sneg z drevja, se je stanjšala tudi snežna odeja na tleh in mladje ni toliko zaščiteno, kot so si gozdarji želeli.

Snega pa je vendarle toliko, da otežkoča sečnjo, ponekod se udara do kolen. Pač pa po zmrzlih tleh les za traktorjem dobro drsi in traktorista s Timberjackom kljub strmemu pobočju veliko naredita. S ceste pod sečiščem so v lepih februarjskih dneh odpeljali sto kubikov bukovine na dan. Na sečišču v 57 oddelku pod Rogom so sekači, cestarji, ki pospravljajo vejevje, traktorista, manipulant in vozniki tovarnjakov, skupina, ki us-

Miha Fabjan (ob traktorju ob starološki cesti) je spravljal les iz 57. oddelka in se pri delu izmenjeval z Avguštinom.

Branko Avguštin vozi zgibni traktor Timberjack.

Od dobrih traktoristov je odvisen nemoten potek proizvodnje. Jože Bradač iz Selišča spravlja les iz 110. oddelka.

Na starološki cesti meri in odaja les Kostja Fink.

Društvo inženirjev in tehnikov v letu 1984

Januarja je novo izvoljeni upravni odbor društva sprejel splošne usmeritve delovanja v mandatnem obdobju in program dela za tekoče leto. Delovanje društva naj bi temeljilo predvsem na sodelovanju čim večjega števila članstva, na povezovanju z ostalimi društvi, obravnavi strokovnih vprašanj, na izobraževanju članov, obveščanju javnosti o gozdarstvu, poudarjanju varstva okolja, čuvanju naravne dediščine in na krepitvi samoupravne organiziranosti in društvene dejavnosti. Društvo si je zastavilo širok in obsežen program, po katerem naj bi organizirali različne akcije vsak mesec razen v času dopustov. Že februarja se je pokazalo, da to ne bo mogoče, saj je bilo treba predstavitev novega območnega načrta večkrat odložiti, ker se je izdelava zavlekla. Tako so kolegi Tone Šepec, Tone Hočevar, Jože Kure in Stane Žunič predstavili članom društva območni načrt šele sredi marca. Predavatelji so nalogo s pomočjo tabel in grafikonov nazorno in temeljito opravili. Razpravljali smo zlasti o bilanci lesa in o težavah v zasebnih gozdovih.

Junija se je pet članov društva udeležilo plenuma Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva SRS v Kočevju in strokovnega posvetovanja na temo »Informacijska dejavnost v slovenskem gozdarstvu in lesarstvu«. Pu-

blikacije s posvetovanja so prejeli vsi tozdi in toki gozdnega gospodarstva.

Julija je društvo skupaj s predstavniki Novolesa v Straži organiziralo posvetovanje z naslovom »Krojenje gozdnih lesnih sortimentov«. Predavala sta kolega Jože Kure in Ludvik Starič. Sledil je ogled proizvodnje v tovarni Novoles, kjer so si gozdarji na primeru lahko ogledali, katere napake gozdnih lesnih sortimentov najbolj motijo proizvodnjo in zakaj. Da je vprašanje krojenja v gozdarstvu res živo, je pokazala razprava, ki se je kljub temu, da je bila lepa sobota, zavlekla v pozno popoldne.

Po zastavljenem programu je sedem članov prehodilo del evropske peš poti E-6 od Taborke jame do Krvave peči. Vrnili so se navdušeni in polni vtisov. Vsekakor bo treba za naslednjo etapo pridobiti čim večje število udeležencev.

V septembru je društvo organiziralo štiridnevno strokovno ekskurzijo v Avstrijo, ki se je udeležilo 40 članov. Pri tem je bila društvu v veliko pomoč dr. Maroltova iz biotehnične fakultete, TOZD za gozdarstvo. Potek ekskurzije je bil podrobno opisan v Dolenjskem gozdarju, dodati je treba le to, da je ekskurzija potekala brez zapletov, da so člani z zanimanjem spremljali razlago, da ni noben ogled mi-

(Nadaljevanje na 16. strani)

Franc Šobar in Marjan Tomažin pri čiščenju nad Pogorelcem.

klajeno deluje in bo ob ugodnem vremenu prav kmalu nadoknadila zaostanek.

Drugi dve delovišči sta v podsteniškem 110. oddelku in v bližini Rdeče luže, kjer delajo tudi mladi šolarji, gozdarji na obvezni praksi. Tudi gojitelji ne počivajo. Šobar in Tomažin sta čistila nasad na Pogorelcu. Sončno pobočje je bilo že povsem kopno.

Delo gozdarjev, zlasti sekačev in traktoristov, je težko in nevarno. Toda orodja, obleka, zaščitna oprema, prevoz na delo in z dela in dobra hrana, vse to je življenjske in delovne razmere v primerjavi z leti po vojni mnogo izboljšalo. V tem pogledu je podturniški tozd zlasti veliko pridobil z nanovo zgrajeno moderno kuhinjo in obednico. Dober zaslužek in boljše delovne in življenjske razmere pa bodo pritegnile v gozdarstvo vedno več mladih sposobnih delavcev.

Po desetih dneh v začetku februarja je sneg spet prekinil dobro utečeno delo. Tako je pač s proizvodnjo na prostem, v gozdu. Čim daljši bo prisilni počitek, tem bolj bo treba poprijeti kasneje. Načrte so v Podturnu še vedno izpolnili.

Iz oddelka 110 pri Podstenicah je s traktorjem IMT spravljal les Franjo Filipovič, ki ima po kubiku spravljenega lesa najnižje stroške in je skupaj z Martinom Kalanom, ki ima največji učinek (5577 m³), najboljši traktorist.

V oddelku 57 pod Rogom so delali sekači (od leve proti desni) Mate Jakovljevič, Domine Saratlija, Lovro Ašič, cestarja Jože Avguštin in Ivo Bobaš, traktorist Branko Avguštin, delovodja Alojz Bobnar, traktorist Miha Fabjan in sekač Ivan Horvat, desno Slavko Klančičar

nil brez razprave, da so se avstrijski kolegi zares potrudili in da je bilo zanimivo zlasti ob ogledih imisijskih poškodb gozdov, škode po divjadi, snegolomov, organizacije gozdarstva in lova v Avstriji, drevesničarstva, avtohtonih sestojev črnega bora, premen monokultur iglavcev v listnate gozdove, razprava o gradnji hidroelektraren na Donavi ter splošnih vprašanj gospodarjenja v gozdu. Dr. Maroltova se je kasneje v imenu društva še enkrat pismeno zahvalila vsem avstrijskim gostiteljem.

Oktobra je društvo pripravilo tradicionalno polhario. V dopoldanskem programu so si udeleženci ogledali drevesnico Portovald, novo gozdno cesto Škofovka — Pendičevka, drevesnico Gorjanci, delovanje žičnice Urus v Pendičevki in nasad Vahta, sledil je prosti del programa v logarnici Paddež. Strokovnega dela polharije so se prvič v večjem številu udeležili tudi kolegi iz Novolesa, prosti del pa se je kljub slabemu vremenu ob golažu, polhih in pijači zavlekel pozno v noč.

Bili smo gostitelji DIT gozdarstva Ljubljana. Udeležba je bila množična, prišli so z dvema avtobusoma. Najprej so si ogledali tovarno zdravil Krka, nato pa sta jim Stane Žunič in Janez Blažič predstavila nasad Vahto, Tone Fabjan in Jože Rade pa ob sodelovanju dr. Božiča nasad Mlake. Izlet so zaključili v zidnici ob belokranjskih dobrotah. Vtise udeležencev je v obširni pismeni zahvali izrazil dr. Božič.

Ob tednu gozdov je društvo skušalo s vrsto pobud seznaniti širši krog ljudi o pomenu gozdov. Vse temeljne organizacije so dobile zadolžitve, na katerih šolah naj predavajo ob tednu gozdov. Kolega Tone Kruh pa je bil zadolžen, da predavanja popestri s prikazom filmov o gozdu in varstvu narave. V Dolenjskem listu in Dolenjskem gozdarju je o pomenu gozdov pisal Tone Hočevar.

V novembru se je pet članov udeležilo plenuma ZIT v Rogški Slatini in strokovnega posvetovanja na temo »Pomembni razvojni dejavniki slovenskega gozdarstva in lesarstva v srednjoročnem obdobju«. Posvetovanje je bilo v primerjavi s predhodnim v Ribnici izredno zanimivo, zlasti izvajanje dr. Sočana. Diskusija se je največ mudila z vprašanji gospodarjenja v zasebnih gozdovih.

Kuharici Štefka Miklič in Jožica Erjavec sta v novo zgrajeni sodobno opremljeni kuhinji ta dan skuhali slasten ričet, klobaso in čaj. Dovolj kaloričen obrok za delavce pri napornem delu v gozdu.

Upravni odbor je imel štiri seje, na katerih se je dogovoril za delo in razdelil zadolžitve. Razpravljali so tudi o značkah »Pogozdovalec« in odločitve prenesel na naslednje leto, organiziral nabavo busov za tehnično osebje in zaprosil raziskovalno skupnost za pomoč pri financiranju gozdarskega filma. V okviru dejavnosti društva so na osnovni šoli v Dolenjskih Toplicah in na Grmu naravoslovne krožke vodili Slavko Klančičar, Tone Hočevar in Adolf Štor. Uprav-

ni odbor ugotavlja, da ni v celoti uresničil zastavljenega programa, ki je bil verjetno preobširno zastavljen, ugotavlja pa tudi, da so bile akcije, ki jih je sprožil, uspešne in da je bila bolj poudarjena kakovost kot količina. Upravni odbor ugotavlja tudi, da je bilo v primerjavi s prejšnjimi leti veliko narejenega. Prav zaradi tega meni, da je opravičil zaupanje članstva in se bo skušal potruditi tudi v naslednjem letu.

Janez Blažič, dipl. inž.

Izlet upokojujencev

1. KRKA JE VEDNO LEPA

Upokojujenci Gozdnega gospodarstva Novo mesto — tozda Gozdarstvo Straža — smo šli na letni izlet, ki nam ga tozda vsako leto organizira, plačata pa sindikalna podružnica in tozda Gozdarstvo Straža. Zbrali smo se v Straži. Bilo nas je kakih 30, torej manj kot prejšnja leta. Bil je prvi lep dan, primeren za trgatve in je pri mnogih prevladala ljubezen do sladke (ali pa kisle) kapljice nad tovariško solidarnostjo. Z nami sta šla tudi predsednik sindikata Franc Štraus in vodja tozda inženir Jernej Piškur. Peljali smo se po kanjonu reke Krke. Lepota gornjega toka Krke slehernega izmed nas ponovno prevzame in čeprav ta predel vsi dobro poznamo, je vsakič znova pogled na našo lepoto izreden doživljaj. Seveda smo se vmes pogovarjali o uspehih in težavah naše nekdanje (in tudi sedanj) matične delovne organizacije — tozda Gozdarstvo Straža. Ko smo se peljali skozi Muljavo, smo si v njeni bližini ogledali prizorišče gnusnega

zločina, kjer so, do danes še neodkriti, storilci le nekaj dni prej razstrelili spomenik partizanom, ki so na Silvestrovo 1944 padli na tem mestu pod streli belogardističnih izdajalcev stiške postojanke. Vsi smo najodločneje obsodili to podlo dejanje, namreč razstrelitev spomenika, postavljenega tistim, ki so žrtvovali življenje za našo svobodo.

2. MUZEJ V BISTRI JE VREDNO VIDETI

Od Ivančne gorice do Škofljice smo se peljali po avtocesti (kar pa že davno ni več), nato pa prek barja proti Bistrici. Pred Bistro smo se ustavili in se podprli z jedačo in pijačo, ki smo jo pripeljali s seboj.

V lovskem in tehničnem muzeju v Bistri smo si najprej ogledali razvoj tehnike od prvotnega primitivnega orodja do že izpopolnjenih strojev in tehničnih naprav, kot so na primer polnojarmeriki. Zlasti zanimiv je razvoj gozdarskih in lesnoindustrijskih pripomočkov, od najpreprostejših ročnih žag, sekir, plenkač itd. do sodobnih motornih žag, od

prvotnih venecijank, ki so zamenjale štiriročne žage, do polnojarmerikov. Nato smo si ogledali razstavljene predmete, trofeje in lovne pripomočke. Izredno zanimiva razstava prikazuje vso pri nas živečo divjad. Našo pozornost so pritegnila kapitalne trofeje medvedov, jelenov, srnjakov itd. pa razvoj lovnih pripomočkov od samostrela do pušk kremenjač, prednjač, petelink in brezpetelink, bokaric ter najsodobnejših risanic in polrisanic s sodobnimi daljnogledi. Zanimivi so bili tudi najstarejši primerki avtomobilov, kakor tudi stara kovačnica.

Po poti proti Ljubljani smo urejali vtise iz muzeja v Bistri. Ugotovili smo, da so razstavni prostori in razstavni predmeti izredno dobro urejeni, zanimivi in vredni ogleda. Nikakor pa ne moremo biti zadovoljni z organizacijo ogleda. Obratovni čas ni primeren, ker je muzej prekratek čas odprt. Osebe prodaja le vstopnice. Obiskovalcev nihče ne vodi po razstavnih prostorih in jim ničesar ne razloži, temveč so prepuščeni sami sebi. Muzej nima prospektov niti pisanih vodnikov, ti pa bi bili nujni, če že ni na razpolago spremljevalec po muzeju.

3. MODERNA LESNA INDUSTRIJA IMA PREMALO LESA

Po novi severni obvoznici smo obšli Ljubljano in potovali prek Litije do Šmartnega pri Litiji. Tu smo si ogledali obrat LI Litija, in sicer žago in obrat lesno predelovalne industrije. Bili smo izredno prijazno sprejeti, s spremljevalci smo si vse temeljito ogledali, zlasti nov najsodobnejši žagarski obrat. Med ogledom so nas seznanili s svojimi proizvodnimi in gospodarskimi uspehi in težavami. Posebno pereče je pomanjkanje lesa, ker gre les v izvoz nepredelan ali kot polizdelek (rezan les), premalo pa ga je za končne izdelke. Poudarili so, da je premalo sodelovanja med gozdarji in lesarji.

4. VZORNO VODSTVO PO VALVASORJEVEM GRADU

Na poti proti Bogenšpergu smo razmišljali o obratu lesne industrije. Ugotovili smo, da bi bilo res smotno in edino pravilno, da bi se ves les predelal v končne izdelke. Res je tu premalo sodelovanja med gozdarji in lesarji, toda... Ugotovili pa smo, da ne po krivdi gozdarjev. Zadevo je mogoče

urediti le na podlagi združitve gozdarstva in lesno-predelovalne industrije v enotno proizvodno celoto, seveda na dohodkovnih odnosih in s pravično delitvijo dohodka, vključno z delitvijo deviznega dohodka med gozdarji in lesarji. Seveda pri gozdarstvu ne bi smeli upoštevati samo poseka, spravila ter dostave lesa, ampak tudi gozdarstvo v celoti, to je od obnove in gojitve gozdov, varstva, urejanja do gradnje cest, pri lesni industriji pa tudi celotno proizvodnjo od razreza do končnega izdelka za izvoz. Pod nobenim pogojem naj ne bi gozdarji dostavljali (brez dohodkovne povezave) lesa tistim žagam, ki izvažajo deske namesto končnih izdelkov.

Ogledali smo si Valvasorjev Bogenšperk. Tu smo doživeli prijetno presenečenje: izredno prijazen sprejem oskrbnice gradu. Z možem sta nas spremljala po vseh grajskih prostorih in temeljito, strokovno razložila celotno zgodovino gradu od njegovega nastanka do danes, povedala podrobnosti o vseh njegovih lastnikih, posebno še o Janezu Valvasorju, ki je v tem gradu pisal zgodovino Vojvodine Kranjske. Slišali smo zanimivosti o obnovi gradu in sedanjih ureditvah — od bivalnih prostorov Valvasorja, poročne dvorane, muzeja NOB, gostinskih prostorov do bakroreznice (delavnice bakrorezov in bakrotiska), kjer so nam nazorno pokazali, kako nastaja bakrotisk. V gradu je tudi bogata, urejena zbirka lovskih trofejev. Ponudili so nam lepo urejeno knjižnico s pisanim besedilom in barvnimi slikami ter barvni prospekt. Z ogledom gradu Bogenšperk smo bili izredno zadovoljni.

NARAVNE POSEBNOSTI V ROGU

Jame in podzemne votline

	Revir	Gozdno gospodarska enota	Oddelek	Opomba
1. Ledena jama pod jeleniško cesto	Rampoha	Poljane	42	Vrisana v kartah
2. Jama Skedenj nad Podturnom	Pogorelec	Poljane	100 b	Vrisana v kartah
3. Velika ledena jama na Kunču	Pogorelec	Poljane	123	Zaščitena kot gozdni rezervat
4. Rožeška koliševka (vdorna jama) nad Podturnom za razvalinami gradu	Pogorelec	Poljane	100 a	Zaščitena kot gozdni rezervat
5. Podsteniška koliševka (vdorna jama)	Pogorelec	Poljane	105	Zaščitena kot gozdni rezervat
6. Jama Jazbina pri Obrhu	Pogorelec	Poljane	100 a	Vrisana v kartah
7. Knežja luknja pod cinkarsko cesto	Rog	Poljane	24	Vrisana v kartah
8. Jama Pihalnik ob roški cesti	Straža Toplice	Straža — Toplice	36	Obzidan in zaprt vhod

Opomba: Raznih jam (brezen) je pri nas veliko. Mi smo navedli le najpomembnejše in najbolj dostopne.

Vodja tozda:
Slavko Klančičar, dipl. inž.

5. ODLIČNA POSTREŽBA PRI ŠTOROVČANU

V vasi Selo pri Radohovi vasi, v gostilni Štorovčan, smo kosili. Kosilo je bilo okusno in strokovno pripravljeno, povrh pa tudi obilno, da je bilo dovolj tudi za lačne gozdarje.

Če dodamo še izredno postrežbo, lahko rečemo le, da je kosilo pri Štorovčanu enkratno doživljanje in ga vsakomur priporočamo. Seveda smo ga še primerno zalili z izvrstnim vinom, razpoloženje je bilo na višku in ni čudno, da je kmalu odmevala slovenska pesem. V odličnem razpoloženju smo se kar precej zamudili.

6. USTANOVILI SMO DRUŠTVO UPOKOJENCEV

Nadaljevali smo pot do Muljave. Pred odhodom na svoje domove, smo se ustavili še v gostilni Obrščak na Muljavi. Zbrali in uredili smo vtise z izleta. Ugotovili smo, da je na eni strani še premalo povezanosti med samimi upokojenci s tozdom Gozdarstvo Straža, saj se zberemo skupaj samo enkrat na leto, na izletu, ki nam ga velikodušno organizirata sindikalna organizacija in tozda, a brez našega pravega sodelovanja. Na drugi strani je premalo našega sodelovanja s sindikatom in upravo

tozda, da ne govorimo o sodelovanju z društvom inženirjev in tehnikov gozdarstva pri tozdu. Da bi odpravili pomanjkljivosti in bolje sodelovali med seboj, s sindikatom in upravo, smo sklenili, da pri sindikalni podružnici tozda Gozdarstvo Straža ustanovimo kljub upokojencev. Izvolili smo začasno vodstvo s predsednikom in tajnikom. Klubsko vodstvo naj bi se čimprej sestalo in sprejelo svoj delovni program.

Vsi navzoči so izrazili željo, da bi se dobili na izletu 1985 polnoštevileje kot leta 1984.

Ciril Jurčič

Umetna gnojila — pridelek — talna voda

Riž je osnovna hrana za dve tretjini človeštva. Za večji pridelek na riževih poljih dodajajo 60 do 100 kg dušika po hektaru. Da bi zmanjšali ogromno porabo dušičnih gnojil, ki so draga, obenem pa zastrupljajo talno vodo, Organizacija za prehrano in kmetijstvo pri Združenih narodih proučuje možnost, kako del dušika pridobiti s pomočjo biotehnologije. Plave alge namreč s pomočjo sončne energije vpijajo dušik iz ozračja in ga shranjujejo v svojih porah, prenesene na riževa polja pa povečujejo pridelek do 14 odstotkov, kar so že dokazali s poskusi na poljih v Indiji in na

Kitajskem. Uporaba umetnih gnojil bi se tako zmanjšala za polovico.

Tako gnojenje pa ima velik pomen tudi za ohranjanje zdravja okolja. Nitrati, ki se izpirajo iz umetnih gnojil, nevarno zastrupljajo talno vodo, ker so rakotvorni.

Po mednarodnih normah bi količina nitrata v vodi ne smela biti večja od 50 mg v enem litru. V Nemčiji pa so v mnogih vodnjakih, v katerih zajemajo podtalno vodo 30 do 50 metrov globoko, ugotovili večjo koncentracijo nitratov, ponekod celo 300 mg v enem litru.

Pogled na novo, sicer še ne povsem opremljeno jedilnico. Na fotografiji: France Markovič, Pavla Markovič in Milena Čibej.

Škoda, ki jo v gozdovih povzročajo Romi

V zadnjem času smo veliko slišali o škodi, ki jo Romi povzročajo z nabiranjem lipovega cvetja. Vse več je obsekanih lipovih dreves, ki se ne morejo več obrasti. Rešitev moramo iskati v skupnem delu gozdarjev, odkupovalcev lipovega cvetja in mogoče še socialnega skrbstva, ki naj bi skupaj sodelovali predvsem s poučevanjem. Mislim pa, da bi morali tudi kaznovati tiste, ki bodo še vedno, kljub vsemu, mesarili lipe. Od hotenj moramo preiti k dejanjem.

V sestojih v neposredni bližini romskih bivališč pa opazujemo ogromne škode za-

radi in okoliški prebivalci jih poznamo kot reden pojav ob romskih naseljih, čeprav še daleč niso zanemarljive. Dolgoletno brezuspešno ukrepanje je rodilo apatičnost, ki škod ne zmanjšuje, ampak jih celo dopušča. Kratkoročne in dolgoročne posledice za gospodarjenje z gozdovi pa nas silijo, da rešitve poiščemo, po možnosti v čim krajšem času.

Ko smo analizirali sečnjo v bližini največjega romskega naselja v občini Trebnje, smo ugotovili, da so Romi v desetih letih posekali približno 1020 m³ listavcev.

Ugotovljena sečnja v obdobju 1975 — 1984

Odd	površina ha	10-letni etat m ³ listavcev	10-letne sečnje m ³ hr	bu	ost. I. skupaj	odstotek 10-let. etata
4	39,46	771	55	72	78 205	27
7	28,82	810	76	76	50 202	25
8	27,34	412	126	173	106 405	98
9	33,05	383	53	48	42 143	37
8 SLP	5,22	60	30	25	20 75	125
	133,89	2436	340	394	296 1030	42

Iz pregleda lahko ugotovimo, da obsega najbolj ogrožena površina 134 ha, da je bilo posekano brez dovoljenja 42% etata in da med razmer-

jem posameznih listavcev ni bistvenih razlik.

Na količino poseka iz leta v leto sicer vpliva bolj ali manj hud mraz, vendar ne bistveno.

Posekano je v pretežni večini podstojno, tanjše drevje, pa tudi posek drevja 5., 6. ali celo 7. debelinske stopnje ni več redkost, kjer tanjšega drevja zmanjkuje. V oddelku 8—SLP listavcev sploh ni več.

KRAKTOROČNE POSLEDICE SEČENJ:

Gozdovi v omenjenem kompleksu ostanejo brez polnilnega sloja. Sklop postaja marsikje vrzelast, kar manjša stabilnost sestojev, na črno sekajo tudi lastniki gozdov.

DOLGOROČNE POSLEDICE SEČENJ:

Onemogočajo gospodarjenje z naštetimi gozdovi: možnost strokovnega ukrepanja je zmanjšana na minimum, ker je močno oteženo odkazovanje. Lastnikom gozdov se ne zdi potrebno, da bi bilo drevje za njihovo uporabo odkazovano.

Izločen je polnilni sloj, kar že povzroča pomlajevanje s smrekjo, ker je posekano dre-

vje, ki je v glavnem dajalo prostorninski les, bo v bodočnosti za ogrevanje uporabljen tudi tehnični les.

Brez dvoma so našete posledice za omenjeni kompleks gozdov take, da nujno zahtevajo ukrepanje. Ukrepi pa morajo biti naravnani tako, da bodo Romi prenehali s sečnjo, da bo omogočeno normalno gospodarjenje z gozdovi. Na žalost tudi dejstvo, da smo že do sedaj ukrepali proti tistim Romom, ki smo jih dobili pri storjenem prekršku in da smo že do sedaj po naročilu socialnega skrbstva dostavljali drva ostarelim Romom brez dohodkov, ni manjšalo sečenj, temveč so se razširile v druge komplekse gozdov. Vse te ugotovitve zahtevajo takojšen odgovor vseh tistih, ki so za to zadolženi in ki bi mogli prispevati k rešitvi teh zapletenih vprašanj. Odgovor naj bi prinesel ukrepe, ki bodo preprečili uničevanje gozdov.

Jože Falkner, dipl. inž.

Človek in psoriaza

Društvo psoriatikov Slovenije (psoriaza — luskavica) je bilo ustanovljeno 19. 1. 1979. Njegov namen je uvesti enotno evidenco članov ter ob pomoči zdravstvenih in drugih ustanov na strokovno utemeljen način obravnavati obolenje za psoriaro in jim pomagati. Po oceni je Sloveniji okrog 30 do 40 tisoč psoriatikov, približno toliko kot sladkornih bol-

nikov. Glede na število obolenih domnevamo, da je v vsaki organizaciji združenega dela zaposlenih določeno število psoriatikov, zato želimo po petletnem delovanju razširiti svojo dejavnost in v širšo akcijo vključiti tudi organizacije združenega dela in delovne skupnosti. Ta namen želimo uresničiti v dveh fazah in to:

1. V sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in zdravniki dermatologi želimo nuditi psoriatikom čimveč strokovne pomoči v sodobnem načinu zdravljenja psoriarze, pomagati v okviru društva v raznih situacijah in skupaj z okoljem, kjer delajo in živijo ter jih tako čimdlje zadržati na delu kot enakovredne in družbi spoštovane oz. delovno uspešne sodelavce.

2. Nadaljevati delo naših usmeritev, predvideti boljše organiziranost in večjo intenzivnost pri zdravljenju psoriarze. So in bodo primeri, ko posamezni bolniki potrebujejo specifično obravnavo in družbeno pomoč. Temu vprašanju pa v preteklosti iz več razlogov ni bilo namenjeno dovolj pozornosti.

Da bi psoriatiki v Sloveniji dobili čimbolj izčrpne podatke o psoriarzi — luskavici in sodobnih načinih zdravljenja te bolezni ter o društvu psoriatikov Slovenije, ki organizira občasna predavanja in posvete o zdravljenju psoriarze.

Jože Kovač in Zdeno Klobučar sta še v decembru vrtala na cesti Komarna vas—Bele stene.

V našem akcijskem programu društva, ki je bil sprejet na letošnji letni skupščini, smo si zadali sledeče naloge:

1. Utrditi vlogo društva tako, da se pridobi čimveč članstva po posameznih območjih ter organizirati aktivne. Aktivom posredovati naloge. Zadržati člane za aktivno delo na svojem območju, v skladu z akcijskim programom.

2. Organizirati oblike in metode dela, da društvo pridobi vlogo, ki mu v družbi pripada. Ob tem pa najti oblike zbiranja finančnih sredstev za učinkovitejšo organizacijsko dejavnost.

3. Povezati se z zdravstvenimi skupnostmi glede uveljavljanja zahtev klimatskega zdravljenja, nabave zdravil, oprostitev participacije, itd.

4. Popestriti je potrebno obveščanje o problematiki, delu, težavah in o zahtevah psoriaticov v celotni slovenski javnosti. Zato bo potrebno zagotoviti redno izdajanje glasila, s članki pa se je treba vključiti v druga glasila.

5. Z zdravstveno organizacijo Veli Lošinj, turistično organizacijo in KS urediti probleme v zvezi z zdravljenjem psoriaticov.

6. Aktivne po posameznih regijah organizirati tako, da bodo imeli svoj status in aktivni odnos pri razreševanju statusa bolnikov, da bodo nudili pomoč, sodelovali z zdravstvenimi in drugimi organizacijami, in da bodo pomagali bolnikom uveljavljati pravice iz zdravstvenega varstva.

7. Aktivneje sodelovati z organizacijami, ki opravljajo znanstvene raziskave s področja psoriaze, na podlagi posebnega sporazuma.

8. Povezati se z drugimi društvi psoriaticov v Jugoslaviji in v tujini zaradi izmenjave izkušenj in poenotenja pravic in obveznosti iz naslova zdravljenja in določanja statusa bolnikov.

Luskavica (psoriasis vulgaris)

Je dokaj pogosta, nenalezljiva, dedna kožna bolezen, za katero so značilna rdečkasta, z luskami pokrita kožna žarišča, ki se med sabo združujejo v večja in trajajo različno dolgo časa. Potek bolezni je običajno kroničen. Pri posameznih rasah je različno razširjena, pri Evropejcih se pojavlja v 1,5 do 2%. Točni vzroki bolezni niso znani, zato je še ne znamo dokončno pozdraviti. Za nastanek oziroma izbruh bolezni so važni naslednji dejavniki:

Pri delitvi malice: Franc Avguštin, Jože Kobe in Slavko Bučar

1. Dednost — če ima eden od staršev luskavico, je do 30% verjetnosti, da jo bodo imeli tudi otroci, če pa jo imata oba, je verjetnost do 60%.

2. Dejavniki, ki bolezen lahko izzovejo pri tistih, ki nosijo skrito bolezen so različne poškodbe, druge bolezni (npr. angina), spremembe v ravnovesju žlez z notranjim izločanjem, težki duševni pretresi, itd.

Luskavica se redko pojavi pred tretjim letom starosti, prvi znaki luskavice so čisto opazni med šestimi in osmim letom, največkrat pa se pojavi v ali po puberteti. Včasih nastane prvi izbruh šele v starosti. Rdečkaste in luskaste plošče na komolcih, kolenih ali križu so najpogostejša oblika bolezni. Lahko pa se razširijo, zlijejo med sabo, tako da postane rdeča zadebeljena in luskasta koža celega telesa. Včasih otečejo tudi sklepi, drugi se pojavijo na koži še gnojni mehurčki. V takšnih primerih je tudi bolnik prizadet, ima vročino, je slabo pokreten. Taki primeri so na srečo redki. Bolezen pa lahko tudi izgine in ne pusti sledov ali brazgotin. Bolezen ni nalezljiva. Pri bolezni, ki je tako različna, je tudi nemogoče govoriti le o enem načinu zdravljenja. Vsakega bolnika je potrebno individualno obravnavati. V grobem lahko razdelimo zdravljenje luskavice na:

1. Splošne, nespecifične ukrepe — to je predvsem seznanjanje bolnika in njegove okolice z naravo bolezni, pomiritev bolnika, če ga je to spoznanje potrlo, odstranjevanje kroničnih vnetih procesov v organizmu, odvajanje alkohola, itd.

2. Klimatoterapija in balneorehabilitacija — izkoriščanje zdravilnega vpliva sončnih žarkov, tople morske vode,

določenih termalnih vod, kar predstavlja pri luskavici zelo važen del zdravljenja.

3. Lokalno zdravljenje — vsakodnevno mazanje z mazili, ki so za obliko bolezni, ki jo bolnik ima, najprimernejša.

4. Zdravljenje s hormonalnimi ali citostatičnimi tabletami in injekcijami.

Morda vas zanima?

Izvršni svet skupščine SR Slovenije je na svoji seji novembra 1984 ugotovil, da je bila preskrba z osnovnimi živili in nekaterimi drugimi izdelki za vsakdanje potrebe preteklo leto v Sloveniji v glavnem dobra, k čemer so pomembno prispevale tudi republiške in občinske blagovne rezerve.

Občani so bili veskozi dobro preskrbljeni z moko, kruhom, mesom in mlečnimi izdelki, z jedilnim oljem in skladkorjem.

Morda vas zanima, koliko posameznih živil smo lani porabili v Sloveniji in odkod smo se oskrbovali?

Za moko, kruh, testenine in druge izdelke potrebujemo v Sloveniji letno 230.000 ton pšenice, od te količine le 72.000 ton dobimo v Sloveniji, vse ostalo pa iz Vojvodine in Hrvaške.

Še slabše je glede domačega pridelka pri olju. Porabimo ga letno 41.000 ton, doma ga pridobimo 2.000 ton, v Vojvodini in Srbiji ga odkupimo 13.000, iz tujine pa uvozimo kar 26.000 ton olja.

Za neposredno prabo in v živilski industriji letno potrebujemo v Sloveniji 120.000 ton sladkorja. V Sloveniji ga pridobimo 20.000 ton, v Hrvaški in Vojvodini ga kupimo 70.000 ton, uvozimo pa ga 32.000 ton.

5. Selektivno ultravijolično obsevanje in fotokemoterapija.

6. Zdravljenje z modernimi sintetičnimi derivati A vitamini.

7. Kombinacije različnih oblik zdravljenja.

Ne glede na to, katero obliko bolezni ima bolnik, ali se zdravi v bolnici ali doma in hodi le na ambulantne kontrolne preglede, bo k njegovemu zdravljenju bistveno prispevalo razumevanje njegove ožje okolice — družine in sorodnikov in prav tako širše okolice — sodelavcev, prijateljev in znancev.

Vsak, ki želi postati član društva psoriaticov SR Slovenije, naj pošlje pristopno izjavo z matičnimi podatki ter točnim naslovom tajnici društva — Mariji Kolman, Visoče 3, 64290 Tržič. Članarina znaša 200 din na leto in jo vsak poravnava s spl. položnico in to na naslov:

Društvo psoriaticov SRS, Ljubljana, Lavričeva 4 a, št. ŽR: 50102-678-77521.

Dobro smo bili preskrbljeni z mesom. Pridelali smo ga v Sloveniji 150.000 ton, porabimo pa ga 106.000 ton. Največ smo pojedli govedine (23.000 ton), manj pa piščančjega (19.000 ton) in svinjskega mesa (1.000 ton). Skoraj polovica od skupne količine mesa je bila predelana v mesne izdelke.

Prav tako smo bili dobro preskrbljeni z mlekom in mlečnimi izdelki. Za oboje potrebujemo 310 milijonov litrov mleka, ki ga zadosti pridelamo doma. Odkup mleka narašča in strokovjaki preverjajo možnost za ponovno uvedbo mleka s 3,2% vsebnostjo maščobnih enot.

V izvršnem svetu SRS napovedujejo enako dobro preskrbo tudi za letošnje leto.

DOLENJSKI GOZDAR

HUMOR

ŽEJA, PIVO IN ITALIJANŠČINA

Skupina Podturnčanov je na sindikalnem izletu med ogledovanjem večjega italijanskega mesta zavila v neko gostišče na pivo. Revirni gozdar Jože Šmalc, ki je kot nekdanji interniranec v taborišču na Rabu med njimi najbolj znal italijansko, je prevzel besedo. Naročil je pivo in še rekel: »Piccolo«. Natakariča mu je prinesla naročeno in potem so še vsi ostali pri mizi, eden za drugim rekli: »Piccolo«. Ko je prišel na vrsto voznik pri spravi lesa s konji Tone N., pa se mu je to zdelo, glede na hudo žejo, premalo. Zato je rekel seveda kar po naše: »Meni pa kar eno veliko, piccolo«.

UBOGA JELKA IN VIŠINA PANJA

Včasih so pri sečnji bolj strogo kontrolirali višino panjev posekanih dreves. Gorje sekaču, če je bil panj višji kot tretjina premera drevesa v tej višini. Prav lahko se je zgodilo, da je moral plačati kazen.

Nekoč sta prišla k sekaški skupini, v kateri je bil tudi Miha Žonta, v kontrolo inženir Kalinovič in Čarman z direkcije. Trdno sta ga prišla zaradi previsokih panjev. Vedno iznadljivi Žonta pa se je poizkusil takole izvleči:

»Saj je bil panj naprej ravno pravšnji. Toda pogledajte, kakšno težo je ta uboga jelka morala prenašati. Ko je deblo padlo na tla, je razbremenjeni panj kar sam še bolj pogledal ven.«

Potem pa je še sktrokovno obrazložil: »Tudi ladja se dvigne, če z nje odvržemo težko breme.«

TOČNOST ZA VSAKO CENO

Sedaj že pokojni Franc Retelj je bil eden izmed tistih redkih prebivalcev Starih žag, ki niso nasledili Hitlerjevi propagandi in se niso dali preseliti. Pa tudi pri Italijanih ni bil preveč dobro zapisan. Prav zato so ga nekoč v Straži zaprli in mu povedali, da ga bodo naslednje jutro ob 7. uri ustrelili.

Drugi dan je sedma ura že minila, vojakov za ustrelitev

pa ni bilo od nikoder. Retlja, ki je celo noč mislil na neobdelano zemljo in na obilico drugega domačega dela, je ta zamuda zelo razjezila. Pričel je razbijati po vratih zapora in kričati v kočevščini:

»Ura je sedem, mene streljat! Ura je sedem, mene streljat! Krucifiks, kdo bo izgubljen cajt plačal!«

Ko so to slišali vojaki, so ga izpustili, prepričani, da ni pri pravi pameti. O, pa je bil stari Retelj glede tega čisto v redu! Še nekaj let po vojni je pri nas na Rampohi spravljal s konjem slučajne pripadke k cesti. Pri delu je bil zelo redoljuben, kot takrat, ko je zahteval, naj ga ob določeni uri ustrelijo.

Slišal in zapisal:
Slavko Klančičar, dipl. inž.

Siromašenje našega okolja

V zadnjih sto letih smo zemeljska bogastva izkoristili bolj kot prej v tisočih letih. Morda še najmanj velja to za gozdove, ki se ob močnem izkoriščanju vendar tudi obnovljajo. A tudi gozdov in lesa je vse manj ob vse večjih potrebah. Po oceni FAO (mednarodne organizacije za prehrano in poljedelstvo) trpi sedaj pomanjkanje lesa za kurjavo milijardo 395 milijonov ljudi, do leta 2000 pa se bo število ljudi, ki jim bo manjkalo drv, povečalo na tri milijarde. Izkoriščanje lesa za kurjavo in krčenje gozdov za potrebe kmetijstva, za stanovanja in industrijske namene ob naraščajočih po-

trebah vse številnejšega prebivalstva zmanjša gozdne površine na leto za 11,3 milijona hektarov, kar je desetkrat več, kot je novih pogozditev. Na zemlji se letno zmanjša površina gozdov za 0,6 odstotka, kar bi po izračunu pomenilo še kakih 170 let življenja gozdov.

Zaradi krčenja gozdov v višje ležečih predelih voda izpira zemljo in jo odlaga v nižinah, jih prekriva z muljem in povečuje nevarnost poplav. Na račun teh in drugih oblik slabšanja tal izgubimo na svetu do 5,7 milijona hektarov kmetijskih površin. Kaj to pomeni za človeštvo ob napovedi, da bo število prebivalstva na zemlji od sedanjih 4,4 milijarde do leta 2025 naraslo na 8,2 milijarde, si je težko predstavljati.

Še bolj kot gozdove smo izkoristili rudna bogastva. Znanstveniki so ocenili njihovo življenjsko dobo takole: živo srebro 21 let, azbest 22 let, zlato 32 let, nafta 32 let (80 let, če poleg znanih nahajališč prištejemo še domnevna), nikelj 80 let, boksit 261 let, železo 310 let in premog 1600 let. Po teh računih se nam za premog še ni treba bati, seveda če bo znanost rešila težave z ogljikovim monoksidom, žveplom in drugo nesnago, ki se sprošča ob uporabi fosilnih goriv.

Gornji račun pa je narejen z eno postavko, namreč, da Jug oziroma nerazviti svet tudi v bodoče ne bo postal tak potrošnik kot Sever. Saj na industrijsko razviti del severne poloble odpade na primer okrog devet desetlin vse svetovne porabe aluminija, bakra in železa, čeprav na Severu živi samo četrtna svetovnega prebivalstva.

Delavca tozda iz Črmošnjic, Pejo Kokalovič in Pile Davidovič, nekdanj sekača, sedaj zaradi invalidnosti delavca na cesti. Decembra je bil Rog še kopen in sončen, medtem ko je bila sto metrov nižje gosta megla.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilo izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca, Uredniški odbor: Mirko Bajt, Franc Bartolj, Tone Fabjan, ing. Jože Falkner, ing. Slavko Klančičar, Uroš Kastelic, Matija Mazovec, ing. Jernej Piškur, Janez Šebenik, Angelbert Tesari. – Izhaja enkrat na mesec v 1000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom DITC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.